STR:s pedagogiska grundsyn

Sveriges Trafikutbildares Riksförbund

SVERIGES
TRAFIKUTBILDARES
RIKSFÖRBUND

Sammanfattning

Inom STR har vi en pedagogisk grundsyn som präglar hur vi skapar och genomför utbildningar. Det övergripande målet är att forma tänkande, säkra och miljömedvetna mobilister.

Grundsynen utgörs av de värderingar, uppfattningar och modeller som kännetecknar hur vi arbetar med utbildning och undervisning inom området trafikbehörigheter.

Innehållet bygger på väl beprövade pedagogiska teorier och lång branscherfarenhet.

Hörnstenarna i STR:s pedagogiska grundsyn är

- samordnad teori och praktik
- individuell målsättning och engagemang
- livslångt lärande.

Detta dokument beskriver hur vi inom STR ser på människor, kunskap, lärande och undervisning i förhållande till vår verksamhet. Det är utifrån dessa utgångspunkter vi utbildar och bemöter våra elever, såväl digitalt som i den fysiska världen.

Innehåll

Inledning 4

Människor är olika 5

Målstyrt lärande 6

- Nollvisionen och GDE-matrisen 6
- Krav från myndigheter 7
- Elevens individuella mål 7

Lärprocessen 8

- Motivation och engagemang 8
- Olika former av kunskap 10
- Möjlighet att påverka attityder och beteenden 11
- Grupputbildning 11
- Bedömning 12

Livslångt lärande 14

Inledning

STR:s unika kompetens inom behörighetsutbildning har sin grund i förarutbildning, men är tillämpbar inom många andra områden.

Vi lägger stor vikt vid att initiera ett livslångt lärande genom att knyta samman teori, praktik och värderingar.

Vår pedagogiska grundsyn bygger på gedigen kunskap, modern pedagogisk forskning och samhällets syn på utbildning. Grundsynen vägleder oss när vi skapar, planerar och genomför utbildningar, både hos trafikskolor och inom förbundet. Den påverkar bland annat valet av innehåll, undervisningsmetoder och hur genomförande och resultat följs upp.

Vi arbetar även för att denna pedagogiska grundsyn ska genomsyra trafiklärarutbildningen.

Den pedagogiska grundsynen ska inspirera och vägleda, och den är ett stöd när vi utvecklar våra arbetssätt och hela vår pedagogiska verksamhet.

Människor är olika

Elever är olika på många sätt. Deras motivation och förväntningar varierar, precis som deras behov, personligheter, erfarenheter och förkunskaper. De ingår i olika sociala grupper och har olika värderingar när det gäller samhälle och trafik. De lär och tillägnar sig dessutom kunskap på olika sätt.

Det är därför viktigt att utbildningen så långt det är möjligt anpassas efter när, var och hur den enskilda eleven lär sig bäst. Det kan bland annat handla om att ta hänsyn till elever med särskilda behov eller att aktivera flera av kroppens sinnen för att underlätta lärandet.

För att möjliggöra större individanpassning ska vi inom STR erbjuda utbildningsmaterial och utbildningar som har en så stor variation som möjligt. Text, media och olika typer av övningsuppgifter och frågor ska finnas i utbudet av utbildningsmaterial.

STR:s kursverksamhet vänder sig såväl till nybörjare som till erfarna utbildare. Lärarnas lärstilar är, precis som elevernas, olika, och det tar vi hänsyn till i vårt arbete. Det är viktigt att utbildarna är medvetna om sina egna inlärningsbehov för att kunna hjälpa eleverna uppnå sina mål och möta deras individuella behov genom varierad undervisning.

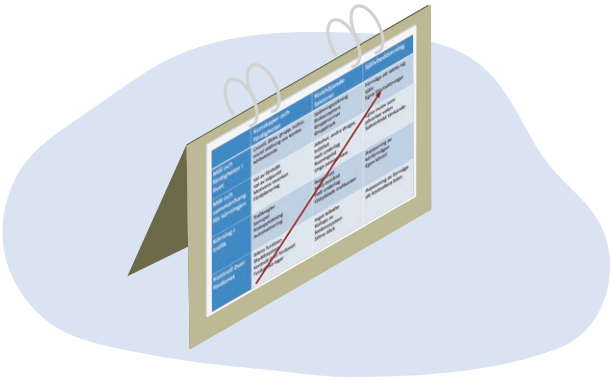
En grundläggande positiv syn på människan och människans förmåga att prestera genomsyrar STR:s pedagogiska arbete.

Målstyrt lärande

Nollvisionen och GDE-matrisen

Att ingen ska dö eller skadas allvarligt i trafiken är det överordnade målet för våra utbildningar. STR:s huvudsakliga insats för nollvisionen är att ge mobilisterna som genomgår våra utbildningar rätt kunskap, motivation och förmågor.

Om nollvisionen ska bli verklighet behövs säkra mobilister som inte enbart har färdigheten att manövrera ett fordon och köra enligt trafikreglerna, utan som även kan bedöma sin förmåga att köra i olika situationer, vet var riskerna i trafiken är som störst och hur dessa risker kan undvikas. De besitter självkännedom om hur egna personlighetsdrag påverkar besluten de fattar i trafiken och vilka risker de utsätter sig för. Alla dessa aspekter täcks av den så kallade GDE-matrisen (Goals for Driver Education).

GDE-matrisen, i kombination med forskning om olycksorsaker och förarbeteende, är ett verktyg i utformningen av våra utbildningar. Den präglar allt från framtagandet av lärandemål och innehåll till konstruktionen av test- och värderingsfrågor.

Utbildare uppmuntras att använda matrisen som stöd för att hjälpa eleverna att utveckla viktiga förmågor, till exempel att reflektera över egna attityder, analysera konsekvenser av olika beslut och värdera risker. För att stödja elevernas lärande och självskattning behöver utbildaren vara väl insatt i GDE-matrisens innehåll och kunna omsätta den i undervisningen på ett pedagogiskt sätt.

Krav från myndigheter

Behörighetsutbildningar måste vara förankrade i krav och riktlinjer som ställs av en myndighet eller organisation och ska innehålla allt det som en person måste kunna för att få utföra det som behörigheten syftar till.

När det gäller STR:s behörighetsutbildningar inom trafik utgår vi från Transportstyrelsens krav och riktlinjer. Vi konkretiserar dem i lärandemål som styr utbildningsmaterial, undervisningsplanering och uppföljning av elevernas resultat. Lärandemålen omfattar både teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter. Det finns också självvärderingsmål som hjälper eleven att bedöma och följa sitt eget lärande.

Elevens individuella mål

Elever och utbildare ska ha en klar bild både av utbildningens definierade mål och av elevens individuella mål. För elevens del betyder det att ha tydliga riktlinjer för vad som behöver uppnås. Ju större insikt eleven har i lärandemålen och vägen till att nå dessa, desto mer engagerad blir den i sina studier. Då kan eleven själv bedöma vad den kan eller vad den behöver utveckla, gärna i dialog med utbildaren eller andra elever.

Genom att kunskapsmål och färdighetsmål är sammanlänkade kan utbildaren enkelt blanda teori och praktik i sin undervisning, vilket leder till ett mer effektivt lärande. Eftersom även tester är kopplade till lärandemålen kan utbildaren följa elevens kunskapsmässiga framsteg och anpassa sin utbildning efter det.

Lärprocessen

Lärandet sker i något som kan beskrivas som ett samspel mellan intellektuella, färdighetsmässiga och känslomässiga processer. De teoretiska studierna omsätts i de praktiska övningarna. Lärandet förstärks i en process som blandar dessa två aktiviteter. Den känslomässiga aspekten i lärandet är kopplat till elevens motivation att lära sig, dennes attityd till ämnet och upplevelse av *lärprocessen*.

Utbildarens roll är att inspirera, utmana och vägleda eleven genom processen. Men ämnesområdet är komplicerat och inbegriper delar som inte direkt handlar om att förmedla kunskap eller instruera hur fordonet ska manövreras. Det handlar om att fånga upp eleven på den mognads- och kunskapsgrad den befinner sig, se elevens styrkor och svagheter och anpassa undervisningen därefter.

Motivation och engagemang

Motivation kan kopplas till elevens behov, intressen, förväntningar och attityder och är en stark drivkraft i lärprocessen. När en utbildare kan stötta eleven till att själv sätta ord på sina individuella mål med utbildningen väcks den inre motivationen. Med det växer glädjen,

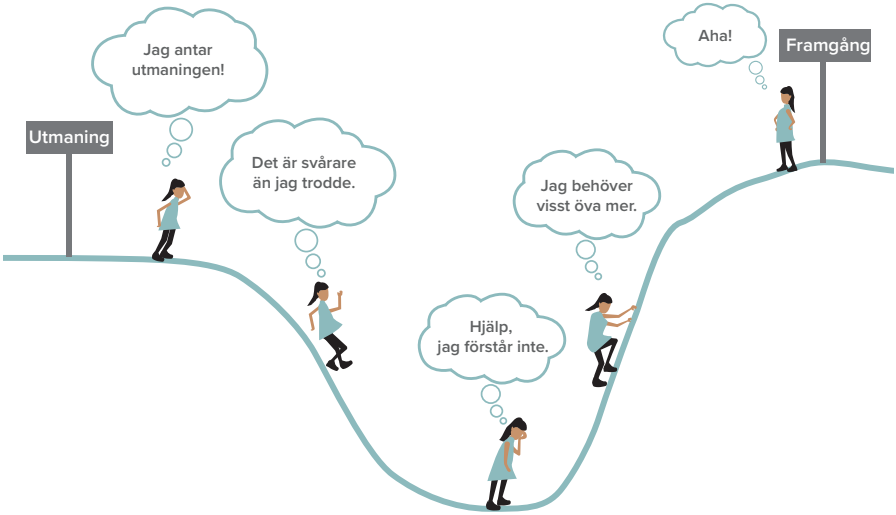
engagemanget och ansvaret. En utbildare som vet vad som motiverar eleven kan enklare individanpassa undervisningen. Några exempel:

”Jag vill bli jättebra på att fickparkera,
för där jag bor parkerar vi längs gatorna.”

”För mig är klimatet och miljöfrågorna jätteviktiga,
så jag vill lära mig att köra så miljömedvetet som det bara går.”

”Jag behöver inte bli världsbäst på att köra i stadstrafik,
för jag kommer mestadels köra landsväg.”

Lärande är ibland svårt och måste få vara det. Oavsett vad ämnet är kommer eleven under processens gång att ramla ner i den så kallade *lärgropen*. Att hamna i lärgropen innebär att eleven har stött på utmaningar, kanske misslyckats i en övning, behövt tänka om och försöka igen. Här känns det tufft för många, de blir rädda för att göra fel och kan till och med vilja ge upp.

Elever som är ute efter minimal ansträngning kanske tappar motivationen och vill helst hoppa över groparna, vilket leder till att de inte lär sig det som de borde. Elever som har ett uttalat personligt mål, motivation och insikt i sin lärandeprocess har enklare att hantera sina lärgropar. För att kämpa vidare och komma upp behövs stöttning, mer övning, reflektion och möjligheten att se sina framsteg.

Olika former av kunskap

De fyra **F**:en är en modell som presenterar kunskap i fyra olika former som alla börjar på bokstaven F:

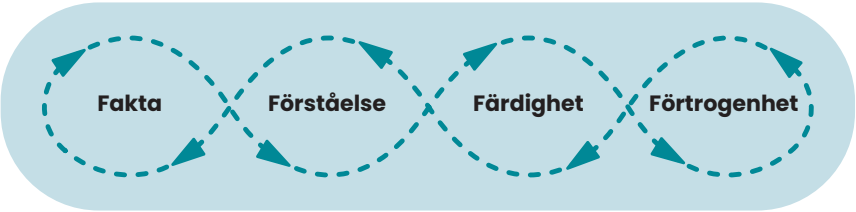
Fakta är information, regler och definitioner etc. Det är den teoretiska kunskapen som utgör en grund för förståelse och färdigheter.

Förståelse är ett meningsskapande av fakta genom att de sätts i ett sammanhang som vi har erfarenhet av. Förståelsen kan användas för att lösa ett problem eller utföra vissa uppgifter.

Färdighet innebär att vi vet hur något ska göras och kan genomföra det. Det gör att kunskapen får ett praktiskt värde.

Förtrogenhet menas att vi genom vår erfarenhet av att lösa liknande problem flera gånger kan jämföra, bedöma och fatta beslut i nya situationer.

Lärandet är en aktiv process som rör sig mellan de fyra F:en. Det är viktigt att se att dessa former förutsätter och samverkar med varandra. Det är till exempel mycket lättare för en elev att förstå en trafikregel när den återges i det sammanhang där den är viktig än om eleven bara läser om den.

Utbildarens roll i ett aktivt lärande är att vägleda, inte att mata eleven med information. Det kan till exempel handla om att

– utmana eleven att i relevanta sammanhang själv redogöra för sin kunskap (framplockning)
– uppmuntra till reflektion över hur fakta kan förstås och tillämpas i olika situationer
– ge eleven ökad insikt i sin lärprocess med förhoppningen att denne ska ta ett större ansvar för sitt lärande.

Forskning visar att aktiva lärandemetoder stimulerar områden i hjärnan som är kopplade till hur väl vi minns. Metoderna medför därför att eleven i högre grad kommer ihåg det den lärt sig över tid.

I körkortsutbildning ligger ett stort fokus på körförmågan, det vill säga att kunna manövrera sitt fordon och följa trafikreglerna. Men för att bli en säker och miljömedveten förare behöver även personliga förutsättningar och attityder beröras, utöver rena kunskaper och färdigheter.

Möjlighet att påverka attityder och beteenden

GDE-matrisen visar att personliga mål, motiv och förutsättningar påverkar hur föraren hanterar fordonet och olika trafiksituationer.

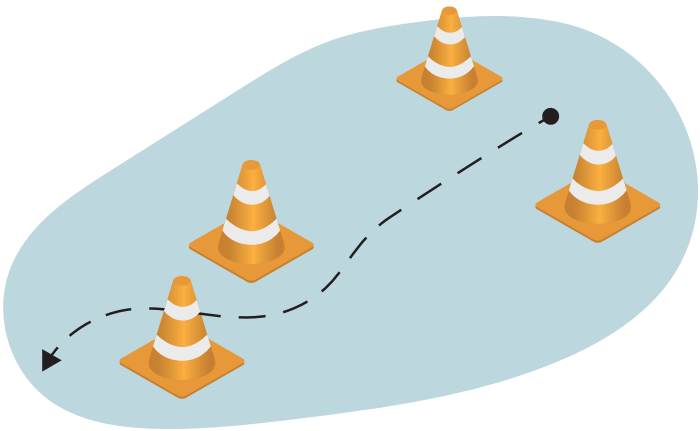
För att undervisa enligt GDE-matrisen behövs metoder som gör eleven medveten om sina attityder och värderingar, till exempel kring risktagande och grupptryck, och hur dessa kan påverka trafiksäkerheten.

Med utgångspunkt i faktiska, problematiska scenarier som målgruppen enkelt relaterar till kan reflektion och dialog kring värderingar, personlig mognad och förmågor ske. Syftet är att få eleverna att vilja köra säkert och i bästa fall påverka deras attityder och beteenden.

Grupputbildning

Precis som värderingsövningar kan även praktiska lektioner med fördel ske i grupp för att stimulera ett mer engagerande och effektivt lärande. Utbildaren har då möjlighet att aktivera eleverna som resurser för varandra.

Eftersom eleverna är olika och har olika utmaningar blir lärandet i grupp mer dynamiskt än när elev och lärare är ensamma.

Till exempel kan eleverna spegla sina värderingar och sitt beteende i andras och lära av varandras framsteg och motgångar.

Genom tillit och öppen dialog kan samhörigheten i en grupp göra att en elev inte känner sig ensam om att hamna i en lärgrop. Dessutom leder förväntan att stötta varandra och kunna ge varandra återkoppling ofta till ett större individuellt ansvarstagande.

En del elever är mer mottagliga för återkoppling från kompisar eller andra som befinner sig i samma situation.

Bedömning

En viktig del i ett aktivt lärande är formativ bedömning. Bedömning av elevens prestationer under utbildningens gång syftar till att stötta eleven och forma lärandet.

Bedömningen görs såväl av utbildaren som av eleven själv (självvärdering). Fokus är elevens aktuella praktiska förmågor i relation till den teoretiska kunskapen.

STR:s utvecklingsskala (1–5) används för att sätta mål, bedöma färdigheter och mäta framgångar. Den ger elev och utbildare en gemensam terminologi, vilket gör det enklare att få en samsyn på bedömningen.

Denna samsyn gör eleven mer medveten om sitt lärande. Först synliggör den luckor i kunskap och färdigheter, och sedan visar den på framsteg. På så sätt stärks elevens motivation att lära sig.

För utbildaren innebär bedömningen en möjlighet att anpassa sina lektioner efter elevens behov och målsättningar. Den är även ett verktyg för att klargöra vad som kan förbättras i undervisningen genom att få information om vad eleverna inte förstår, vad de missuppfattar och så vidare.

Ett genomtänkt och kontinuerligt arbete med bedömning kan öka elevens engagemang. Det kan i sin tur motivera eleven att göra sitt bästa och ta ansvar för sin egen utveckling.

Livslångt lärande

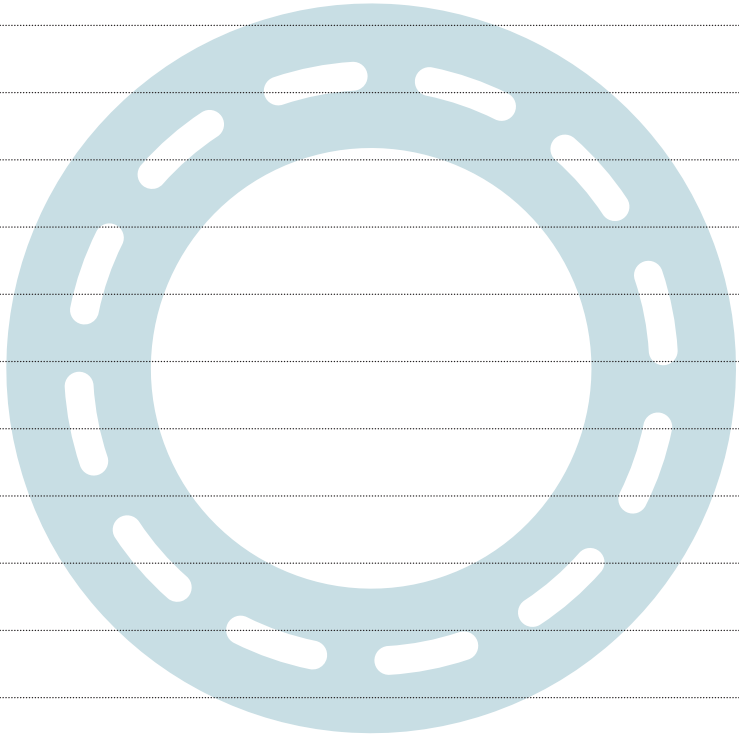
Vårt mål är att forma självinstruerande individer för ett livslångt lärande. Slutmålet är inte att klara myndigheternas prov. Den elev som lär för livet med målet att bli självständig och förtrogen kommer att ha betydligt bättre förutsättningar att bli en tänkande, säker och miljömedveten mobilist. Vi vill att varje elev ska förstå att ett körkort i handen inte innebär att man är fullärd. Snarare är körkortet ett intyg på att man är redo att fortsätta sitt lärande till trafiksäker mobilist på egen hand.

Trafikmiljön och fordon utvecklas och förändras över tid. Vi som trafikanter utvecklas också i takt med erfarenheter vi skaffar oss som förare och i livet generellt, till exempel blir föräldrar, är med om en olycka, tappar hörseln eller förlorar synskärpan som äldre. Den som behåller medvetenheten om sin förmåga och viljan att köra säkert ger sig själv goda förutsättningar för ett livslångt lärande.

Vi strävar efter att behörighetsutbildningen ska ge eleverna en grund för fortsatt lärande och utveckling som trafikanter. Därför behöver eleverna få verktyg som hjälper dem att själva påverka sin utveckling, till exempel i form av personliga målsättningar och möjligheter till självvärdering.

Målet med våra utbildningar är att möjliggöra djupinlärning och skapa förståelse för konsekvenserna av olika beteenden snarare än memorering av teoretiska fakta. Den som vet **vad** den gör lyckas en gång – den som vet **varför** den gör något lyckas varje gång.

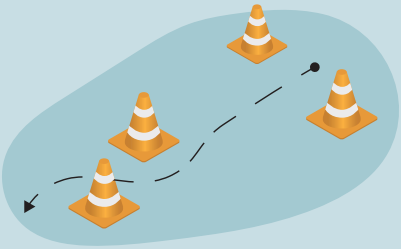

STR Service AB · 2026 · Art nr 4153

STR:s pedagogiska grundsyn

Hur skapas lärande som håller hela vägen?
STR:s pedagogiska grundsyn bygger på beprövade teorier, lång erfarenhet och en stark tro på individens utveckling. Genom att förena teori och praktik, sätta elevens mål i fokus och främja livslångt lärande skapar vi förutsättningar för säkra och medvetna mobilister.

Sveriges Trafikutbildares Riksförbund
Järvgatan 4, 261 44 Landskrona
Telefon 0418-40 10 00

SVERIGES
TRAFIKUTBILDARES
RIKSFÖRBUND

str.se | korkort.nu